

Zelfstandigenaftrek afschaffen is verkeerde keuze

De zelfstandigenaftrek is nog onverminderd actueel. Reden om de belastingmaatregel voor zzp'ers te behouden, vindt **Peter van den Bunder** van Kunstbond FNV. Afschaffing leidt tot armoede.

WERK EN INKOMEN

Arbeidsmarkt en belastingen zijn twee belangrijke thema's die komende kabinetsformatie op tafel liggen. Als je die thema's combineert, gaat het heel snel over de zelfstandigenaftrek. In alle gevallen moet zorgvuldigheid in acht worden genomen. De sociaaleconomische gevolgen zijn groot. Morrelen aan de zelfstandigenaftrek raakt direct aan het voortbestaan van talloze bedrijven en de inkomens van evenzevele ondernemers. Afschaffing leidt tot armoede.

Om naar de toekomst van de zelfstandigenaftrek te kijken is het zinvol terug te kijken naar het verleden. In de jaren zeventig van de vorige eeuw komt de zelfstandigenaftrek in zwang met een aantal tijdelijke regelingen. Vanaf 1983 wordt de zelfstandigenaftrek permanent ingevoerd. Bij de herziening van ons belastingstelsel in 2001 is de zelfstandigenaftrek onomstreden en wordt de regeling ongewijzigd voortgezet. De groei van het aantal zzp'ers is geen direct gevolg van de zelfstandigenaftrek. Andere factoren zoals de invoering van de VAR (2001) en de uitbreiding rechtsgevolgen VAR (2006) laten een veel groter effect zien.

Innovatie

Er worden inmiddels veel beleidsdoelen gekoppeld aan de zelfstandigenaftrek. Hij zou besteed moeten worden aan pensioen of arbeidsongeschiktheid. Of innovatie, of het creëren van banen door groei van ondernemingen. De gedachte bij invoering was steun voor ondernemers: ruimte om te groeien en investeren, maar ook om ervoor te zorgen dat kleine ondernemers niet kopje onder zouden gaan. Ook werd

Voor veel zelfstandigen, zoals beeldend kunstenaars, zelfstandige winkeliers, musici en acteurs is er helemaal geen baan als alternatief voor hun werk. Voor andere groepen zelfstandigen die wel in loondienst kunnen werken, is de oplossing ook niet om hen financieel te prikkelen door hen te korten op hun inkomen. Foto: Shutterstock

het bijzondere karakter van winst-inkomen erkend. Winst is fundamenteel iets anders dan salaris. De arbeidsmarktproblematiek van vandaag de dag speelde in het verleden niet. Inmiddels verrichten zelfstandigen in toenemende mate werk dat vroeger nagenoeg uitsluitend in loondienst werd verricht. Zzp'ers en werknemers concurreren met elkaar. De redenering is vaak dat afschaffing van de zelfstandigenaftrek ervoor zorgt dat mensen weer in loondienst gaan werken. Dat is de totaal verkeerde aanpak. Voor veel kunstenaars is er helemaal geen baan als alternatief: het waren, zijn en blijven zelfstandige beroepsbeoefenaars. Net als veel winkeliers bijvoorbeeld. In dit scenario worden de risico's bij de zzp'ers neergelegd, hun inkomens worden gekort, banen en garanties zijn er niet. Daarmee wordt de afhankelijkheid van werkgevers en opdrachtgevers alleen maar groter. Het vergroot de ongelijkheid. Er dreigt een enorme armoedeval. En

een grote verschraving, kleinschalig ondernemerschap heeft een enorme maatschappelijke meerwaarde. De zelfstandige winkelier op de hoek, de musicus, de schrijver, de acteur, de beeldend kunstenaar, ze vertolken veel meer waarde dan alleen het eigen inkomen en de belastingopbrengst die ze genereren.

Uitspelen

Voor de zelfstandigen die wel in loondienst zouden kunnen werken, is de oplossing ook niet om zzp'ers financieel te prikkelen door hen te korten, maar om opdrachtgevers te prikkelen. De werkgevers en opdrachtgevers kunnen te vaak op basis hun dominante marktpositie zzp'ers en werknemers tegen elkaar uitspelen. Veel zzp'ers krijgen nu veel te lage tarieven en worden oneerlijk beloofd. Ook overheden hebben hun verantwoordelijkheden, zeker als de financiering van arbeid in meerdere mate afhankelijk is van overheidsfinanciering zoals in delen van de cre-

atieve sector. In de creatieve sector is er beleidsmatig door bezuinigingen heel bewust gestuurd op cultureel ondernemerschap, wat dalende tarieven tot gevolg heeft gehad.

Tarieven

De beste manier om oneerlijke concurrentie tussen werknemers en zzp'ers aan te pakken is het bevorderen van hogere tarieven van zelfstandigen. Het moet zzp'ers dan ook worden toegestaan om collectief te onderhandelen over tarieven, om de ongelijkwaardigheid van partijen te compenseren. De opstelling van mededingingsautoriteit ACM hierin is te rigide. Voor een gezonde arbeidsmarkt moet in het belang van werknemers en zzp'ers de ongelijkwaardige onderhandelingspositie van zzp'ers bij opdrachtgevers veranderen. De redenen waarom de aftrek destijds is ingevoerd, zijn nog onverminderd actueel: zorgen dat ondernemers kunnen consumeren,

reserveren en investeren. De zelfstandigenaftrek is niet het probleem. Ook is die niet de oplossing voor de huidige arbeidsmarktproblematiek. Daarom moet de zelfstandigenaftrek blijven bestaan.

Peter van den Bunder

Bestuurder zelfstandigen bij de Kunstbond FNV

SC: platform voor uw opinie

SC biedt u de mogelijkheid in een opiniebijdrage uw mening te geven over in aantocht zijnde wet- en regelgeving of een pleidooi te houden waarom bepaalde regels aan verandering of vervanging toe zijn. Heeft u een interessante opvatting die u wilt delen? Neem dan contact op via redactie@sconline.nl.

STAAT EN RECHT

Openbare orde contra burgerrechten

Een nieuwe werkelijkheid dreigt: met de openbare orde in de hand schuiven burgerrechten over de rand. Onmiskenbaar is een tendens zichtbaar dat burgemeesters burgerrechten als vrijheid van demonstratie, vrijheid van vergadering en vrijheid van meningsuiting inperken onder verwijzing naar de openbare orde die in het geding zou zijn. Achteraf kan een rechter erover oordelen en regelmatig worden burgemeesters teruggelaten, maar daarmee zijn de rechten van mensen wel geschonden. En is de mogelijkheid voorbij om op een actualiteit in te spelen, bezoek van een buitenlands staats-hoofd bijvoorbeeld of van de koning. Natuurlijk doen burgemeesters dat niet zomaar en zijn het voor hen lastige afwegingen. Wat doe je als je signalen hebt dat een demonstratie tot geweldadige tegenacties kan leiden? Meestal moet er bovendien in heel korte tijd worden besloten.

De meest recente kwesties zijn het verbod door de Rotterdamse burgemeester op een toespraak

van een Turkse minister en enige dagen later het door hem laten verwijderen van posters. Ondanks alle verbale strijdretoriek aan Nederlandse zijde is er nog steeds geen overtuigend argument waarom die minister geen toespraak mocht houden. Sinds wanneer is de vrijheid van meningsuiting en van vergadering alleen voorbehouden aan Nederlandse staatsburgers? Er zijn ongetwijfeld hoog oplopende spanningen in de gemeenschap van Turkse Nederlanders, maar het wezen van een liberale democratie is juist dat die spanningen in discussies en debat gekanaliseerd worden en niet worden onderdrukt.

In zijn helaas moeizaam geschreven boek *Bardot, Fallaci, Houellebecq, Wilders* gaat Paul Cliteur in op zaken die hier direct mee te maken hebben. Hij laat zien dat de kern van het begrip tolerantie bestaat uit het actief bevorderen dat meningen kunnen worden geuit waarmee je het pertinent oneens bent. Hij koppelt dat aan de vrijheid om kritiek te mogen hebben op religies,

die vervolgens ook zelf weer de ruimte hebben om hun opvattingen over homo's, vrouwen of andersdenkenden te uiten. Vrijheid van meningsuiting kan niet beperkt zijn tot wat de meeste mensen vinden: onze samenlevingen ontwikkelen zich ook door dwarsdenkers. Dit vormt de basis voor zijn pleidooi dat Wilders niet veroordeeld mocht worden voor zijn uitspraken over Marokkanen. Ironisch is natuurlijk dat diezelfde Wilders vooraan stond om te roepen dat Turkse ministers hier niet mogen spreken: vrijheid van meningsuiting geldt kennelijk bovenal voor hemzelf. Cliteur hebben we overigens ook niet horen bepleiten dat die ministers hier wel mogen spreken.

Omgekeerd laat de Rotterdamse burgemeester nu grote stickers ongemoeid die op plaats van die verwijderde posters zijn geplakt. Deze ambivalenties illustreren hoe lastig de afwegingen zijn. Terwijl de rechten die in het geding zijn, verre van vanzelfsprekend zijn. Ze zijn met veel

Ernst Hirsch Ballin
Marcel van Dam
Ruud Koole
Wim Voermans
Wytze van der Woude
Politiek-bestuurlijk adviseur en publicist